

Misie: 52. David Zeisberger mezi Indiány 4.

David Zeisberger

Misie

300 let od narození významné osobnosti Moravy Davida Zeisbergera

(2. 3. 1721 - 17. 11. 1808)

IV. část: Pozvání do Ohia

Odchod na západ mezi Delawary do Ohia

David Zeisberger začal redukovat misie v Pensylvánii, protože byly ohrožovány zábory bílých osadníků. Byl Netawatwesem, hlavním náčelníkem kmene Delawarů, pozván do údolí řeky Muskingum (vygooglujete si ji jako Tuscarawas) v Ohio.

Roku 1772 se začala psát nová kapitola. S jedenácti indiány, několika pomocníky z řad indiánů a hrstkou dětí dorazil na nové místo na břehu řeky Muskingum a opět budoval. Rostla zde osada **Schoenbrunn** „Krásný pramen“ (1772-77).

Skanzen

Než se završil rok, přišli zbylí indiáni z Friedenshuttenu a po proudu řeky byla založena další osada, **Gnadenhutten II** (1772-81). Zkušený misionář Zeisberger měl dohled nad osadami. V Schoenbrunu mu asistovali Johann a Anna Margaretha Jungmannovi. Nový misionář John Heckenwelder se stal učitelem ve škole, Johann a Johanna Schmickovi, obdrželi stejné postavení v Gnadenhutten.

Chata Zeisbergera

V průběhu prvních pěti let žili v relativním klidu. Misie prospívaly a život zde byl příjemný. Obě vesnice se skládaly z masivních roubených obydlí, rozsáhlých oplocených polí a zahrad obklopených ovocnými stromy. V roce 1775 kronikáři v seznamu uváděli 263 obyvatel v Schoenbrunnu a 136 v Gnadenhuttenu, tedy téměř 400 osob. Tehdy dosáhla misionářská práce Moravanů vrcholu.

První škola

Netawatwes byl unesen křesťanskou filozofií míru a pietismu. Toužil, aby jeho lidé zavrhnli svou bojechtivost a přijali víru v bratrství všech lidí vyjádřenou v Zeisbergerově učení. Od chvíle, kdy Moravští bratři dorazili do údolí, vytrvale ve své radě usiloval, aby ji povzbudil k přijetí křesťanských myšlenek za kmenové náboženství. Vliv jeho obrácení na víru se rozšířil i mimo jeho kmenové území.

„Oba, ty i já“, řekl svému příteli, náčelníkovi Pankankeovi, „jsme staří muži a nevíme, jak dlouho nám bude ještě umožněno žít. Pojďme tedy vykonat ještě jednu dobrou věc, než opustímeездеjší bytí, a nechť svým dětem a jejich potomkům zanecháme poselství, že jsme přijali slovo Boží. To ať je naší poslední vůlí a závětí.“ Na počátku roku 1775 se tak stalo.

Po všech těch úspěších měl Zeisberger ještě jeden sen. Ohio prohlásit indiánským státem a Jednotu bratrskou státní církví. Věřil, že se tento plán podaří uskutečnit. Na to, co se dále událo, však nebyl připraven.

Válka o americkou nezávislost 1775-1783

Ve východních státech při Atlantiku vypukla válka proti britským vládčům. Američtí dobrovolníci rychle zformovali armádu bojující za nezávislost. Tato revoluce bohužel záhy zničila moravské misie v údolí Muskingum. Zeisberger se marně šest let snažil o zachování neutrality svých osad i všech Delawarů, což se mu dlouho dařilo s výjimkou náčelníka Captain Pipe („Kapitán Dýmka“), náčelníka Munsee Delawarů. Opustil radu a žil v severní části Ohia v pevném spojení s Brity a Wyandoty.

Capitain Pipe

Navzdory těmto zběhnutím byla neutralita Delawarů uhájena. Na přání Delawarů se podařilo vybudovat další vesnici **Lichtenau**, „Pastvina světla“ (1776–80).

Vše se však schylovalo k nejčernějšímu konci. Americká revoluce dorazila do západního pohraničí. Misie se nyní nacházely uprostřed bojiště. Čety nepřátelských britských indiánů každý týden překračovaly hranice osad Moravanů, aby útočily na západní sídla Američanů. K Britům se přidali Shawneyové, Wyandotové, Mingosové a Delawaři „Kapitána Dýmky“.

Zeisbergerovy instrukce pro osazenstvo misií kázaly přijmout každého pohostinně, bez ohledu na to, jestli se jednalo o přítele nebo nepřítele. Během svých častých návštěv v kraji začali probritští indiáni vyvíjet tlak na delawarskou radu, aby opustila neutralitu. Docházelo ke zmasakrování osad neutrálních indiánů. Americké milice i Angličané ubíjeli zajaté indiány bez milosti. Bylo to pět let chaosu, napětí a nejistoty.

Zeisberger byl v této době povolán na synod do Betlehemu. Vrátil se zpět na Muskingum o čtyři měsíce později, ženat (60letý) s manželkou, sedmatřicetiletou Susan Lecroneovou. Sňatek, uzavřený v Lititz, byl spontánním rozhodnutím, když se myšlenek na manželství již dávno vzdal. Přesvědčen byl svými přáteli v Betlehemu, kteří ho nabádali, aby si vybral „družku“, která mu bude „laskavou útěchou v jeho stáří“.

Deportace do Kanady, zkáza misií

Během horkých srpnových dnů roku 1781 se Zeisberger od spřátelených Delawarů dozvěděl, že se blíží velká skupina bojovníků. Věřící indiáni se měli všichni shromáždit v Gnadenhuttenu a připravit se k odchodu do míst, kde budou pod dohledem Angličanů. Zeisberger nesouhlasil, ale později pod fyzickým nátlakem kapituloval.

Vyrazili na obtížnou cestu trvající 17 let, později nazývanou „velké rozptýlení“. Opustili své milované údolí, většinu svého majetku a celou sklizeň. Tři krásné upravené vesničky ležely osamoceny v troskách s mrtvými zvířaty hnijlými na ulicích a s úrodou pošlapanou a ohradami pokácenými. Po devět let usilovali budovat tyto vzorové indiánské komunity. Byl to konec nejstabilnějšího údobí Zeisbergerovy práce.

Po dvaceti dnech vyčerpávající cesty přes hory dorazili do povodí velkého kanadského jezera Erie, kde se měli usadit. Strávili příštích patnáct a půl měsíce na řece Sandusky, kde začínali s budováním nového domova v krajině močálů, kde se koně i na cestách brodili po pás ve vodě.

Několik dní poté obdrželi zprávu od velitele pevnosti Detroitu, aby se dostavili k výslechu. Tady měl „Kapitán Dýmka“ přednést obžalovací řeč ze spojení misionářů s Američany, ale překvapivě vzal všechnu zodpovědnost za celou aféru na sebe a prohlásil je za své drahé přátele.

Velitel Detroitu De Peyster se zdál být spokojen, omluvil se jim a poskytl jim potravinovou pomoc. Do zimy se jim podařilo vybudovat si obydlí, veškerá úroda však zůstala v Ohio. Uhodila krutá zima a hlad.

Doslov

Kromě románových předloh byl David Zeisberger studován a bylo zpracováno jeho dílo jako biografické práce mnohými autory. Ne všechna jsou nám známa. Od H. Loskiela vyšla *Historie misie mezi severoamerickými indiány*. Dočteme se o něm i v knize Johna Heckenweldera *Reportáž o historii, kultuře a způsobu života indiánů*. E. Schweinitz napsal *David Zeisberger life and Times* (vydáno v roce 1870), Abásy vydal knihu *Dawid Zeisberger aposstol indianow*, (vydáno v Budapešti v roce 1876).

Neznámý autor vydal v roce 1900 David Zeisberger klein traktate. V češtině vydal v roce 2008 Daniel Říčan knihu *David Zeisberger: Apoštol Indiánů*, v tomtéž roce byla vydána kniha v němčině.

Mezi biografie můžeme zařadit také knihu z roku 2018 od Legeneho *Zlomený tomahavk*. Nejobsáhlejší dvoudílnou práci napsal v roce 1991 E. P. Olmstead: *Blackcoats among the Delaware*. V posledních letech jsme mohli sledovat v televizi polohraný film *David Zeisberger*, natočený Vistafilm s.r.o. manžely Hlavsovými ze Šumperku, který byl diváky dobře přijat.

Daniel Říčan

pokračování příště

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté – Česká republika](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj baptistických sborů](#)